

Katia Ricciarelli

GRAN TEATRE DEL LICEU

GRAN TEATRE DEL LICEU

Temporada 91 - 92

CONSORCI DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

**Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona
Ministerio de Cultura
Diputació de Barcelona
Societat del Gran Teatre del Liceu**

NOCHE DE ESTRENO

Si en el estreno de su ópera o concierto favoritos quiere experimentar esta sensación, tiene dos opciones: comprar todas las butacas del aforo o tener un reproductor Láser Disc Pioneer.

La primera opción dudamos mucho que pudiera hacerla realidad en ningún teatro del mundo. En cambio la segunda, además de ser posible, le permite ver y escuchar, con la máxima calidad que ofrece la tecnología digital, sus óperas o conciertos preferidos en su propia casa.

Nuevos reproductores de Láser Disc Pioneer. Perfección de sonido y pureza de imagen para disfrutar de auténticas noches de estreno.

AVGVSTA BBT

 PIONEER
The Art of Entertainment

Recital

Katia Ricciarelli

soprano

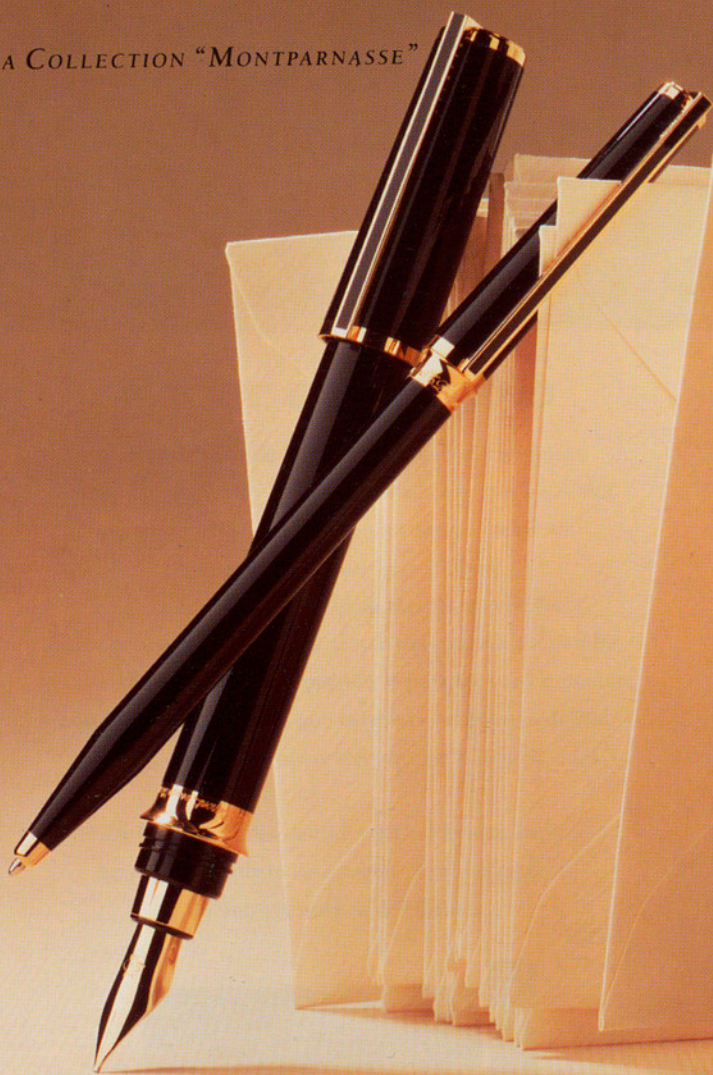
Vincenzo Scalerà

piano

Dimarts, 7 d'abril, 21 h., funció núm. 77, torn B

LA COLLECTION "MONTPARNASSE"

ABSOLUMENT

S.T. Dupont
PARIS

AUTÈNTICA LACA DE CHINA

Programma

I

Antonio Vivaldi Sposa son disprezzata
(1678-1741) (*Bajazet*)
Chiare onde
(*Ercole sul Termodonte*)
Agitata da due venti
(*Griselda*)

Georg Friedrich Händel O sleep, why dost thou leave me?
(1685-1759) (*Semele*)
Piangerò la sorte mia
(*Giulio Cesare*)
Tornami a vagheggiar
(*Alcina*)

Gioacchino Rossini Giusto ciel! in tal periglio
(1792-1868) (*L'assedio di Corinto*)
Quant'è grato all'alma mia
(*Elisabetta, regina d'Inghilterra*)

II

Francesco Paolo Tosti Ideale
(1846-1916) La serenata
Chanson de l'adieu
Segreto
L'alba separa della luce l'ombra

Giacomo Puccini Tu che di gel sei cinta
(1858-1924) (*Turandot*)

Francesco Cilèa Io son l'umile ancella
(1866-1950) (*Adriana Lecouvreur*)

Alfredo Catalani Ebben? Ne andrò lontana
(1854-1893) (*La Wally*)

Katia Ricciarelli

Katia Ricciarelli va néixer a Rovigo, al Vèneto, en una família d'origen toscà. La seva infantesa fou ben difícil: quan tenia dos anys va morir el seu pare, poc després tres germans i una mica més tard una altra germana. A casa seva tenien pocs recursos econòmics, però la seva mare, que treballava a l'Escola Mitjana de Rovigo, l'encoratjava en la vocació pel cant (als vuit anys havia cridat l'atenció quan cantà «Un bel dì vedremo», de *Madama Butterfly*, en una festa escolar). Un empresari d'espectacles de «varietés» contractà la petita Katia per a un seguit d'actuacions per diferents poblacions del Vèneto, al costat de cançonetistes, còmics i acròbates, per les quals rebia deu mil lires cada dia.

Finalment, aconsegueix d'ingressar en el Liceu Musical de Rovigo, però ha de treballar per poder pagar les classes i ho fa com a electricista en una fàbrica de tocadiscs. Allí comença seriosament els estudis de cant i allí troba per primera vegada Iris Adami Corradetti, la qual serà poc després la seva professora al Conservatori Benedetto Marcello de Venècia.

En poc més d'un any guanya tres concursos ben importants. En primer lloc, l'any 1969, el de l'AS.LI.CO de Milà, gràcies al qual pot fet el debut absolut a Màntua amb Mimì (*La Bobème*). Tot seguit obté també el Primer Premi en el concurs de Veus Noves de Parma i en el concurs Verdi que la RAI organitza per commemorar el setanta aniversari de la mort del compositor. Aquest concurs, en el jurat del qual hi ha les grans cantants Mafalda Favero i Gianna Pederzini, dóna a Katia Ricciarelli una gran popularitat a Itàlia i l'oportunitat de cantar Leonora (*Il Trovatore*) al Comunale de Treviso i al Regio de Parma, en aquest darrer centre al costat del gran tenor Richard Tucker. Aquest any 1971 també canta, en versió de concert, l'òpera de Cherubini *Anacreon*, a Siena.

L'arrencada de la carrera de Katia Ricciarelli és una de les més espectaculars que s'hagin pogut donar en els darrers anys. Ho demostra a bastament una selecció de les seves actuacions durant les temporades que van de 1971 a 1975, tot abans de complir els trenta anys. Temporada 1971-72: *Otello* al Comunale de Treviso, *Il Corsaro* i *La Bobème* al Regio de Parma, enregistrament del primer disc (recital d'àries de Verdi, amb la direcció de

Gianandrea Gavazzeni), *Il Corsaro* al Teatre Verdi de Trieste, *La Bobème* al Nuovo de Torí, *Giovanna d'Arco* i el *Requiem* de Verdi a La Fenice de Venècia i *Giovanna d'Arco* a l'Òpera de Roma. Temporada 1972-73: *Il Trovatore* a Budapest, *Requiem* de Verdi a Munic, *I due Foscari* a Chicago (debut als EUA), *Otello* a La Monnaie de Brussel.les, debut al Gran Teatre del Liceu amb la protagonista de *Suor Angelica*, *Lobengrin* al Nuovo de Torí, *La Bobème* a l'Òpera d'Hamburg, debut a La Scala de Milà amb *Suor Angelica*, *Capuleti e Montecchi* a la Fenice de Venècia, debut a l'Arena de Verona amb *Simon Boccanegra* i *La Bobème* al Hollywood Bowl. Temporada 1973-74: *Paride ed Elena* a Siena, *I due Foscari* al Verdi de Pàdua, *Requiem* de Verdi i *Carmen* a La Scala de Milà, *Don Carlo* a la Fenice de Venècia, debut al Covent Garden de Londres amb *La Bobème*, *Capuleti e Montecchi* al Verdi de Trieste, *Turandot* a la Staatsoper de Viena i *Requiem* de Verdi al Bolshoi de Moscou. Temporada 1974-75: *La Bobème* i *Don Carlo* a l'Opéra de París, *Luisa Miller* a l'Òpera de San Francisco, *La Bobème* al Verdi de Trieste, *Un ballo in maschera* i *Requiem* de Verdi al Covent Garden de Londres, debut al Metropolitan de Nova York amb *La Bobème*, *Un ballo in maschera* a l'Òpera de Berlín, *Don Carlo* a Munic i *Don Carlo*, *Un ballo in maschera* i *La Bobème* a l'Òpera d'Hamburg.

En relació al debut en aquest Gran Teatre del Liceu, cal dir que fou possible gràcies a una audició, molt al principi de la carrera, després de la qual fou contractada immediatament per la direcció del teatre. El debut, però, no tingué lloc, com estava previst, la temporada 1971-72 amb *Don Carlo*, per malaltia de l'artista, sinó la temporada següent, amb *Suor Angelica*, amb un gran èxit de públic i de crítica. Joan Guinjoan va dir al Diario de Barcelona: «se afirmó como una cantante de gran clase y como una artista excepcional. Aunque su cuerda vocal no és dramática, su voz, tan bella como consistente, desprende una extraordinaria tensión emotiva y alcanza la más profunda expresividad, gracias a las inflexiones, y a la variadísima gama de matices que consigue la cantante con su profunda musicalidad». Per la seva part, Joan Arnau va escriure a Tele-Exprés: «Protagonista con voz importante, amplia, ricamente timbrada siquiera un punto ácida en los agudos, pero en todo caso muy interesante, mantuvo con firmeza la caracte-

rística psicològica de Suor Angelica, a la que prestó caràcter, dramatismos intensos i domini del so en el pla expressiu. Su personatge va ser, sense dubte, relleu». També Enriqueta Colomer, a Solidaridad Nacional, va aconseguir aquest debut en els termes següents: «La revelación de la noche fue la joven soprano italiana Katia Ricciarelli, una voz de excepción, de timbre muy bello, en posesión de una técnica válida, cuya emisión es fácil y natural, que unida a una gran musicalidad, hacen de ella una sólida promesa de una gran carrera artística».

Els vaticinis es van complir: la carrera de Katia Ricciarelli seguí pels mateixos camins dels grans principis, tot afiançant personalitat i prestigi. El repertori molt ampli ha evolucionat o ha variat amb noves interpretacions, com per exemple, en un moment determinat, la interpretació de les reines de Donizetti o els grans personatges del Rossini seriós, un repertori que ha cantat, al costat de les interpretacions de sempre, a tot el món: Covent Garden de Londres, La Scala de Milà, Òpera de Roma, la Fenice de Venècia, Staatsoper de Viena, Opéra de París, Metropolitan de Nova York o els festivals de Pesaro i Ais de Provença. Ha tornat moltes vegades als EUA i ha fet també «tournées» a la Xina, al Japó i Austràlia.

Dedica una part important de la carrera als enregistraments discogràfics, que són molt nombrosos i amb la direcció dels mestres més destacats (Herbert von Karajan, Carlo Maria Giulini, Claudio Abbado, Gianandrea Gavazzeni, Lorin Maazel, Colin Davis, etc.). A més, ha estat la Desdemona del film de Zeffirelli sobre *Otello*, al costat de Plácido Domingo. També conrea sovint el recital i darrerament ho ha fet a Bonn, Munic, París, Berlín, Monte-Carlo, Roma, San Francisco, etc.

Algunes de les seves darreres actuacions han estat *Otello* a San Francisco, Covent Garden de Londres, Metropolitan de Nova York i Staatsoper de Viena; *Maria Stuarda* a Reggio Emilia, *Tancredi* a Ginebra, *Zaira* a Catània, *Anna Bolena* a Palerm, *Ifigenia* de Piccini a Roma, i *Capuleti e Montecchi* a la Fenice de Venècia. Després del seu debut amb *Suor Angelica*, Katia Ricciarelli només ha tornat a actuar a Barcelona dues vegades, l'any 1989: la primera al Parc de la Ciutadella amb motiu del programa «Opera Stars in Concert» i la segona al Palau de la Música Catalana en un

recital privat organitzat per Loewe. Algunes indisposicions impediren altres actuacions (*Don Carlo, La Traviata, Stabat Mater* de Pergolesi), però ella sempre s'ha trobat molt de gust aquí.

Fa molt poc, Katia Ricciarelli ha dit a les pàgines de la revista Monsalvat que «Cantar en el Liceu és per a mi un gran honor i un motiu de satisfacció, perquè el públic espanyol és un dels més sensibles que conec. A Espanya, de la qual admiro la força i la voluntat per millorar en tots els aspectes, l'amor per la música és encara molt viu, i en un país en el qual s'estima l'art no puc sinó trobar-me a gust. La gent és cordial i educada i l'activitat musical és molt intensa».

BAGUÉS
JOIÈRIA

▼
PASSEIG DE GRÀCIA, 41
TELÈFON 216 01 73
08007 BARCELONA

▼
CARRER SANT PAU, 6
TELÈFON 317 32 46
08001 BARCELONA

▼
RAMBLA DE LES FLORS, 105
TELÈFON 317 19 74
08002 BARCELONA

Vincenzo Scalera

Vincenzo Scalera va néixer a New Jersey, EUA, de pares italo-americanos, i començà els estudis de piano als cinc anys, Es diplomà a la Manhattan School of Music de Nova York i continuà els estudis musicals a Itàlia, on l'any 1980 ingressà al Teatro alla Scala de Milà com a mestre col·laborador. Abans havia treballat com a pianista a l'Òpera de l'Estat de New Jersey. Ha col·laborat amb grans directors d'orquestra, com Claudio Abbado, Carlos Kleiber, Gianandrea Gavazzeni, Riccardo Chailly i altres. Ha participat a nombrosos festivals de música: Edimburg, Festival Rossini de Pesaro, Festival de Martina Franca, Choregies d'Orange, Carintischer Sommer a Ossiach, Festival de Jerusalem i Festival d'Istanbul. Ha tocat als principals centres musicals d'Itàlia i també a Nova York, Londres, París, Madrid, Barcelona, Bonn, Viena, Tokyo i Moscou, com acompanyant de cantants tan coneguts com Carlo Bergonzi, Montserrat Caballé, Josep Carreras, Leyla Gencer, Raina Kabaivanska, Magda Olivero, Katia Ricciarelli, Renata Scottò, Cesare Sieppi i Lucia Valentini-Terrani. Al clavicèmbal enregistrà *La Cenerentola* amb la direcció de Claudio Abbado per a la casa discogràfica Deutsche Grammophon i participà també en el primer enregistrament mundial de l'òpera de Rossini *Il viaggio a Reims*, també amb Claudio Abbado. La seva discografia pianística inclou enregistraments de recitals de Renata Scottò (totes les cançons de Verdi), Carlo Bergonzi (dos recitals) i Josep Carreras (en directe des de la Staatsoper de Viena i alguns dels recitals de reaparició). En aquest Gran Teatre del Liceu debutà oficialment l'any 1983 amb un recital de Josep Carreras.

IBERIA

Volar y otras artes

IBERIA colabora con el teatro del Liceo en esta temporada de Opera: Es nuestra manera de dar alas al Arte. Y a la cultura.

* IBERIA: Patrocinador de la Temporada de Opera del Teatro del Liceo de Barcelona.

De Vivaldi als veristes

El recital de Katia Ricciarelli inclou pràcticament dos-cents anys de música vocal. Comença per les poc conegudes òperes vivaldianes i segueix amb Händel, del mateix període. Tot seguit Rossini, aquí el Rossini seriós, amb un sentit nou de la música teatral i en alguns moments una finestra oberta a corrents posteriors. Després del descans, en el qual hom pot recordar Bellini, Donizetti i Verdi, un pont artístic ens duu al segle XX, però no pas amb la música vocal escrita per al teatre, sinó amb Tosti, un autor de cançons d'un melodisme molt italià. Finalment, el verisme i alguns dels seus representants més significatius: Puccini, Cilèa i Catalani.

Les òperes vivaldianes

Malgrat ser més conegut com a autor de música instrumental, Vivaldi coneixia molt bé la veu (ho demostren les tres àries que avui podem escoltar) i va compondre unes quaranta-set òperes, totes estrenades entre 1713 i 1739. D'aquestes obres hom conserva només el manuscrit de la meitat, més o menys, i no totes les òperes són exclusivament de Vivaldi, perquè algunes vegades va compartir la composició amb altres autors. Les obres únicament vivaldianes són aquestes: *Ottone in villa*, *Orlando finto pazzo*, *Arsilda regina di Ponto*, *L'incoronazione di Dario*, *Teuzzone*, *Tito Manlio*, *La verità in cimento*, *Ercole sul Termidonte*, *Giustino*, *Dorilla in Tempe*, *Orlando furioso*, *La fida ninfa*, *L'Olimpiade* i *Griselda*.

«Sposa son disprezzata», de *Bajazet* (1735), és un plany serè, amb emotius accents de dolor, exposats amb una gran senzillesa. La línia melòdica és molt bella i l'escaiença de la música a un text simple i suggeridor és ben reeixida. Vivaldi demostra aquí que també és un mestre quan es tracta de donar possibilitats expressives notables a la seva escriptura vocal. Fins i tot la mesurada ornamentació s'escau del tot a l'esperit gran de la pàgina.

«Chiare onde», de *Ercole sul Termidonte* (1723), té una introducció instrumental d'una agilitat que pot fer pensar en una certa onomatopeia de connotacions, en contra del text, més ornitològiques que no pas fluvials. Es tracta d'un fragment breu, d'una

sola peça, en el qual hom pot destacar la puresa de la línia vocal i la mesurada ornamentació.

«Agitata da due venti», de *Griselda* (1735), és una pàgina més viva i virtuosista, amb un ús preferent de les agilitats, però també amb unes incursions al registre greu no fàcils en aquest context.

La música teatral de Händel

La música vocal de Händel que arriba més sovint a nosaltres és la dels seus grans oratoris. Malgrat això, la música que va escriure per al teatre té també un gran atractiu, sobretot si deixem de banda en les seves obres unes estructures dramàtiques certament d'una altra època. Händel va estar molt lligat durant un temps a la vida operística i produí moltes obres en aquest terreny, de les quals encara se'n representen algunes, com *Giulio Cesare* o *Rinaldo*. Precisament les representacions d'aquestes dues obres al Gran Teatre del Liceu (1982) i a Madrid (1991) tingueren un gran èxit i van fer molt entre nosaltres pel prestigi operístic del seu autor.

«O sleep, why dost thou leave me?», de *Semele* (1744), és el fragment, d'una gran puresa, que ens introdueix avui en la vocalitat händeliana. *Semele* és en realitat una «masque», basat en un drama escrit l'any 1710 per Congreve, i refet per John Eccles.

Giulio Cesare (1724) és l'òpera més coneguda de Händel. «Piangero la sorte mia», un dels fragments més bells, és cantat per Cleopatra a l'escena primera de l'acte tercer. Té tres seccions i la primera és un plany d'una gran serenitat, exposat amb emotivitat i gairebé amb contenció, amb una perfecció i un sentit de la mesura que inclinen a considerar la pàgina com d'una bellesa apol·línica. La segona secció contrasta clarament, per la seva agitació, amb l'anterior. Finalment, trobem la recapitulació envers la serenitat primera, com en una contenció del dolor que sent el personatge.

Alcina (1735) és basada en el poema de Ludovico Ariosto *Orlando furioso*. «Tornami a vagheggiar» és cantat pel personatge d'Alcina a l'escena final del primer acte. Té una introducció brillant, molt händeliana, i després trobem el vessant virtuosista de la vocalitat d'aquest autor, que demana un instrument flexible i capaç per a les agilitats. També, com a «Piangero la sorte mia», té una estructura ABA, en tres seccions, i el seu virtuosisme no és gratuït.

Georg Friedrich Händel (1685-1759)

El Rossini seriós

Fins no fa molts anys eren ben rares les representacions del Rossini seriós. Només el «buffo», especialment *Il barbiere di Siviglia*, era representat sovint. Avui les coses han canviat i s'ha comprovat que el Rossini seriós era, com a mínim, digne d'atenció. Abans d'arribar a *Guillaume Tell* (la darrera obra, avanç de Verdi), el Rossini seriós era, en els temes, hereu de la gran tradició, però sempre sota el prisma d'una personalitat ben definida.

En *L'assedio di Corinto* (1826), estrenada originalment en francès, la pregària «Giusto ciel! in tal periglio» va precedida per «L'ora fatal s'apressa», un recitatiu «acompanato» llarg, greu i esplèndid. La pregària és estàtica i espiritual, com una elevació cap al seu destí i com si Rossini volgués demostrar que també era capaç d'espiritualitzar la seva música. Originalment, la pàgina és amb cor i amb un acompanyament molt lleu i senzill.

«Quant'è grato all'alma mia» és la cavatina d'entrada d'Elisabetta

a l'acte primer de *Elisabetta, regina d'Inghilterra* (1815). És una típica pàgina de presentació d'un personatge, sense aprofundir gaire en els seus aspectes dramàtics i anunciant només alguns sentiments previs al desenvolupament i desenllaç de l'acció. La primera secció ja té uns apunts d'agilitat. Originalment, hi ha una intervenció del cor i, tot seguit, en la segona secció, «Questo cor ben lo comprende», la gran sorpresa de l'avenç pràcticament textual de «Io sono docile» de *Il barbiere di Siviglia*, que no fou estrenat fins l'any següent (l'obertura de *Elisabetta, regina d'Inghilterra* també és l'obertura de *Il barbiere di Siviglia*). El fragment és molt àgil i té una brillantor molt viva.

Les cançons de Tosti

Les cançons i romances de Francesco Paolo Tosti (1846-1916), que fou deixeble de Mercadante, senzilles, directes, melòdiques, lluminoses i algunes d'un sentimentalisme més aviat fàcil, no han gaudit pas en tot moment de la simpatia dels musicòlegs i crítics, però sí dels públics, ben acostumats a sentir-les en les veus dels més grans cantants. Darrerament s'han tornat a posar de moda, en enregistraments i recitals a les sales de concert, moltes d'aquestes obres, la primera pretensió de les quals és complaure i emocionar el públic. De les més de vuitanta d'aquestes cançons, les més conegudes son *Marechiare, Aprile, L'ultima canzone, Malia, Non t'amo più, Vorrei morire, A'vuccella* i tres de les cinc que avui interpreta Katia Ricciarelli: *Ideale, La serenata* i *L'alba separa della luce l'ombra*. La inclusió també de *Segreto* i de la molt bella *Chanson de l'adieu* ens fa més ampli el coneixement d'aquest microcosmos de Tosti, que té com una de les principals virtuts haver donat una continuïtat a la gran tradició popular de la cançó napolitana.

Els veristes

Malgrat certes contradiccions que la història encara no ha aclarit, hom considera Puccini, Cilèa i Catalani, podria estar més enllà d'una frontera, els límits de la qual ningú no ha establert amb claredat. En principi, el verisme podia ser considerat com una reacció a favor d'un realisme més gran en el món de les òperes italianes, amb passions molt directes i amb una vocalitat allunyada

Giacomo Puccini (1858-1924)

dels postulats belcantistes. Els fets han demostrat, però, que, encara que amb una mica d'exageració, només hi ha hagut un acord general a l'hora de considerar com a veristes absolutes dues òperes: *Cavalleria rusticana* i *Pagliacci*.

Turandot (1926), l'òpera pòstuma de Giacomo Puccini, pot ser considerada de moltes maneres, però fóra una equivocació dir que és verista. Certament, es tracta d'una producció aïllada en el context de la producció pucciniana, amb un sentit de l'espectacularitat nou per a ell i que, en certa manera, com el Verdi de *Aida*, l'acostava a la «grand opéra» francesa. Tot i això, la vocalitat conserva, pel personatge de Liu especialment els trets d'una inspiració pucciniana habitual: lirisme, melangia, emoció, desgràcia. Liu és un personatge humil, enamorat i molt emotiu. A l'acte tercer canta davant la princesa Turandot, poc abans de suïcidar-se, «Tu ce di gel sei cinta», la darrera manifestació del seu amor impossible.

Adriana Lecouvreur (1902) és l'única obra en repertori de tota la producció de Francesco Cilèa. Tot i que les passions són palesades de forma molt directa, el refinament d'una música elegant i lluminosa fan que *Adriana Lecouvreur* tampoc no sigui d'un verisme ortodox, sinó més aviat una herència de l'època de Verdi i no un trencament amb la mateixa. Fins i tot els personatges (prínceps i actors) no semblen els més típicament veristes. Adriana Lecouvreur, personatge històric, és una gran actriu de la Comédie Française i està enamorada del príncep Maurizio de Sassonia, la qual cosa produeix la gelosia de la princesa de Bouillon, que, finalment, causa la mort de l'actriu amb un verí. Al primer acte, Adriana, a l'escenari, es prepara per a la interpretació del *Bajazet* de Racine i diu que ella sempre posa el seu art al servei de l'autor.

La Wally (1892) és la darrera i la millor de les cinc òperes d'Alfredo Catalani, que va néixer quatre anys abans que Puccini i només en va viure trenta-nou. Poètic i romàntic, amb influències diverses, Catalani era a Itàlia una altra via quan estrenà *La Wally* i el verisme ja feia furor (dos anys abans s'havia estrenat *Cavalleria rusticana* i ell mateix havia creat la seva altra òpera més coneguda, *Loreley*). Però morí l'any següent i les esperances s'estroncaren. L'editor Ricordi havia lloat amb entusiasme la seva darrera obra i un home tan rigorós i exigent com Arturo Toscanini n'era admirador i amic, fins al punt que donà el nom de Wally a la seva filla. El personatge de Wally viu al Tirol, envoltada de caçadors, camperols i la natura i quan, finalment, el seu estimat Hagenbach correspon al seu amor, ell és sepultat per un allau de neu i ella el segueix desesperada. Abans, però, haurà pogut cantar, a l'acte primer, una de les romances més belles de tot el repertori italià: «Ebben? Ne andrò lontana». És quan el seu pare Stromminger l'obliga a triar entre casar-se amb un Gellner que no estima o marxar de casa; Wally marxarà lluny, cap a la «neu blanca», «cap als núvols d'or».

Pau Nadal

Francesco Cilèa (1866-1950)

Textos

Sposa son disprezzata

(Bajaret)

Sposa son disprezzata,
fide son oltraggiata,
cieli che feci mai?

E pur egl'è il mio cor,
il mio sposo, il mio amor,
la mia speranza.

Chiare onde

(Ercole sul Termodonte)

Onde chiare che sussurate,
ruscelletti che mormorate,
consolate il mio desio,
dire almen all'idol mio
la mia pena e la mia brama.

Agitata da due venti

(Griselda)

Agitata da due venti
freme l'onda in mar turbato,
è'l nocchiero spaventato,
già s'aspetta a naufragar.

O sleep, why dost thou leave me?

(Semele)

O sleep, why dost thou leave me?
Why thy visionary joys remove?
O sleep, again deceive me,
To my arms restore my wandring love.

Esposa, sóc menyspreada

(Bajazet)

Esposa, sóc menyspreada,
fidel, sóc ultratjada.
Déu meu, què és el que he fet?

I ell, així i tot és el meu cor,
el meu espòs, el meu amor,
la meva esperança..

Ones clares

(Hèrcules en el Termodont)

Ones clares que feu brogit,
rierols que mormoleu,
consoleu el meu desig,
digueu almenys a l'ídol meu
la meva pena i la meva ànsia.

Agitada per dos vents

(Griselda)

Agitada per dos vents
fremeix l'ona en mar torbat.
El barquer està esparverat,
ja s'espera naufragar.

Oh son, per què em deixes?

(Semele)

Oh son, per què em deixes?
Per què les teves joies visionàries t'emportes?
Oh son, de nou m'enganyes.
Torna als meus braços el meu amor errant.

Piangerò la sorte mia

(Giulio Cesare)

Piangerò la sorte mia,
sì crudele e tanto ria,
finchè vita in petto avrò.
Ma poi morta d'ogni intorno
il tiranno e notte e giorno
fatto spettro agiterò.

Tornami a vagheggiar

(Alcina)

Tornami a vagheggiar,
tè solo vuol amar
quest' anima fedel,
caro mio bene.
Già ti donai il mio cor,
fido sarà il mio amor;
mai ti sarò crudel,
cara mia speme.

Giusto ciel! in tal periglio

(L'assedio di Corinto)

L'ora fatal s'apressa,
vincer giova o perir.
Pel nostro Dio, per la Grecia
ne accenda equal desio.
Volte tranquille e tetre,
asilo della morte.
Voi che ne proteggete,
e di vostr'ombre ne coprite,
se mai dei Greci il fato
tradisse i sforzi lor,
deh! profundate.

Ploraré la meva sort

(Juli Cèsar)

Ploraré la meva sort
tan cruel i tan adversa,
mentre tingui en el pit vida.
Però, un cop morta, el tirà,
nit i dia, de tot lloc,
feta espectre, esquivaré.

Torna'm a cortejar

(Alcina)

Torna'm a cortejar,
sols a tu vol amar
aquesta ànima fidel,
bé meu dilecte.
Ja et vaig donar el meu cor,
serà fidel el meu amor;
mai no et seré cruel,
cara esperança meva.

Oh cel just, en tal perill

(El setge de Corint)

L'hora fatal s'apressa,
que vèncer o morir ens valgui.
Pel nostre Déu, per Grècia
igual desig n'encengui.
Voltes tranquil·les, tètriques,
que sou asil de mort.
Vosaltres que en protegiu
i amb vostres ombres en cobriu,
mai que dels grecs el fat
traís els seus esforços,
ai!, enfonseu-vos!

Fra le vostre ruine
di sue vittime in cerca
il vile autor de'nostri mali estremi,
non vi trovi che sangue:
il vegga, e fremi!...
Venite a questo sen, dilette suore,
impetriamo dal cielo il suo favore...
Giusto ciel! in tal periglio,
più consiglio, più speranza
non ci avanza, che piangendo,
che gemendo implorar la tua pietà.

Quant'è grato

(Elisabetta, regina d'Inghilterra)

Quant'è grato all'alma mia
il commun dolce contento.
Giunse al fine il bel momento
che c'invita a respirar.
Questo core ben lo comprende.
Palpitante dal diletto,
rivedrò quel caro oggetto
che d'amor mi fà brillar...

Ideale

Io ti seguii com'iride di pace
lungo le vie del cielo;
io ti seguii come un'amico face
della notte nel velo,
e ti sentii nella luce, nell'aria,
nel profumo dei fiori;
e fu piena la stanza solitaria
di te, dei tuoi splendori.
In te rapito, al suon della tua voce,
lungamente sognai;
e della terra ogni affanno, ogni croce,
in quel sogno scordai...

Entre les vostres runes,
cercant les seves víctimes,
el vil autor dels nostres mals extrems
no hi trobi més que sang:
que vegi i s'estremeixi..
Veni en aquest pit, cares germanes,
i del cel impetrem el seu favor..
Oh cel just, en tal perill,
cap més consell ni esperança
no se'ns presenta que, plorant,
que, gemegant, implorar la teva pietat.

Que grata és

(Elisabet, reina d'Anglaterra)

Que grata és a la meva ànima
la dolça joia comuna.
Per fi arribà el bell moment
que ens invita a respirar.
Aquest cor prou ho comprèn..
Palpitant per l'estimat,
revereuré aquell car objecte
que d'amor em fa brillar..

Ideal

Et vaig seguir com un iris de pau
al llarg dels camins del cel;
et vaig seguir com un amic ho fa
en el vel de la nit,
et vaig sentir en la llum, en l'aire,
en l'olor de les flors;
i fou plena la cambra solitària,
de tu, de les teves fulgors.
En tu encisat, al so de la teva veu,
vaig somniar llarg temps;
tot afany terrenal i tota creu
vaig oblidar jo en aquell somni...

Torna, caro ideal, torna un instante
a sorridermi ancora.
E a me risplenderà nel tuo sembiante,
una novella aurora.
Torna, caro ideal, torna, torna.

La serenata

Vola, o serenata;
la mia diletta è sola,
e, con la bella testa abbandonata,
posa tra le lenzuola;
o serenata, vola.

Splende pura la luna;
l'ale il silenzio stende,
e dietro i veli dell'alcova bruna,
la lampada s'accende;
pura la luna splende,
vola, o serenata, vola.

Chanson de l'adieu

Partir, c'est mourir un peu,
c'est mourir à ce qu'on aime;
on laisse un peu de soi-même
en toute heure et dans tout lieu.

C'est toujours le deuil d'un voeu,
le dernier vers d'un poème;
partir, c'est mourir un peu,
c'est mourir à ce qu'on aime.

Et l'on part, et c'est un jeu,
et jusqu'à l'adieu suprême
c'est son ame que l'on sème
que l'on sème en chaque adieu.

Torna, car ideal, torna un instant
a somriure'm encara.
Així em resplendirà en el teu semblant,
una novella aurora.
Torna, car ideal, torna, torna.

La serenata

Vola, oh serenata!
La meva amada està sola
i, amb la bella testa abandonada,
entre els llençols reposa;
oh serenata, vola!

Brilla, pura, la lluna;
les ales el silenci estén
i rera els vel·ls de l'alcova bruna
la làmpada s'encén;
pura, brilla la lluna,
vola, oh serenata, vola.

Cançó de comiat

Partir és com morir una mica,
és morir al que un hom estima.
D'ell mateix hom deixa un poc
a tota hora i en tot lloc.

És sempre el dol d'un desig,
el vers darrer d'un poema;
Partir és com morir una mica,
és morir al que un hom estima.

I hom parteix, i això és un joc,
i fins a l'adéu suprem
és la seva ànima que hom sembra,
que sembra en tots els adéus.

Segreto

Ho una ferita in cor che gitta sangue,
che poco a poco mi farà morir.
Traffitta dal dolor l'anima langue;
amo e il segreto non posso dir.
Bello come la luce a me d'accanto
il segreto amor mio veggo talor...
Ei passa e sento in me come uno schianto,
un impeto di gioia e di dolor.
Dal primo giorno non ho mai sperato,
il segreto fatale ho chiuso in me,
ed egli non saprà d'esser amato,
mi vedrà morta e non saprà perchè.
Eppur se il veggo, aprir vorrei le braccia,
dirgli che l'amo e che il mio cor gli do.
Vorrei fissarlo arditamente in faccia,
ma il cor mi trema e gli occhi alzar non so.
Mi trema il cor!

L'alba separa della luce l'ombra

L'alba separa
dalla luce l'ombra
e la mia voluttà
dal mio desire.
O dolci stelle,
è l'ora di morire,
un più divino amor
dal ciel vi sgombra.
Pupille ardenti,
o voi senza ritorno,
stelle tristi,
spegnetevi incorrotte!
Morir debbo;
veder non voglio il giorno,
per amor del mio sogno
e della notte.

Secret

Una ferida tinc al cor que sagna,
que poc a poc m'anirà fent morir.
Pel dolor traspassada llangueix l'ànima;
estimo i el secret jo no puc dir.
Bonic, talment la llum al costat meu,
el secret amor meu veig algun cop...
Ell passa i sento com un esclat,
un ímpetu de joia i de dolor.
Del primer dia ençà mai no he esperat,
he tancat dins de mi el secret fatal
i ell no podrà saber que és estimat,
em veurà morta i no sabrà per què.
Si, tanmateix, el veig, voldria obrir els meus braços,
dir-li que l'amo i que el meu cor li dono.
Fitar el seu rostre ardidament voldria,
em trem el cor, però, i els ulls no sé aixecar.
Em trem el cor!

L'alba separa l'ombra de la llum

L'alba separa
l'ombra de la llum
i la meva voluptat
del meu desig.
Oh estrelles dolces,
és l'hora de morir,
un amor més diví
del cel us aparta.
Ardents pupil·les,
oh vosaltres, sens retorn,
estrelles tristes,
apagueu-vos incorruptes!
He de morir;
el dia no vull veure,
per amor del meu somni
i de la nit.

Chiudimi, o Notte,
nel tuo sen materno,
mentre la terra
pallida s'irrorà.

Ma che dal sangue mio
nasca l'aurora
e dal sogno mio breve
il sole eterno!

Tu che di gel sei cinta

(Turandot)

Tu che di gel sei cinta,
da tanta fiamma vinta,
l'amerai anche tu!
Prima di quest'aurora
io chiudo stanca gli occhi
perchè Egli vinca ancora...
per non vederlo più.

Io son l'umile ancella

(Adriana Lecouvreur)

Io son l'umile ancella
del Genio Creator,
ei m'offre la favella
io la difondo ai cor.
Del verso io son l'accento,
l'eco del dramma uman,
il fragile strumento
vassallo della man.
Mite, gioconda, atroce,
mi chiamo Fedeltà;
un soffio è la mia voce,
che al novo di morrà.

Tanca'm, oh Nit,
dins el teu si matern,
mentre la terra
pàl·lida s'arrosa.

Que de la meva sang
neixi, però, l'aurora,
i del meu somni breu
el sol etern!

Tu que ets de gel cenyida
(Turandot)

Tu que ets de gel cenyida,
vençuda amb tanta flama,
l'amaràs tu també!
Abans d'aquesta aurora
jo tanco els ulls cansada
perquè Ell encara venci...
per no veure'l mai més.

Jo sóc la humil serventa
(Adriana Lecouvreur)

Jo sóc la humil serventa
del Geni Creador.
Ell m'ofereix la parla,
jo la difonc als cors.
Del vers jo sóc l'accent,
l'eco del drama humà,
el fràgil instrument
que és vassall de la mà.
Dolça, festiva, atroç,
em dic Fidelitat;
la veu meva és un buf
que al nou jorn morirà.

Ebben? Ne andrò lontana

(La Wally)

Ebben? Ne andrò lontana,
come va l'eco della pia campana,
là, fra la neve bianca,
là, fra le nubi d'or;
là, dove la speranza è rimpianto,
rimpianto, è dolor.

O della madre mia casa gioconda,
la Wally ne andrà da te,
da te lontana assai,
e forse a te non farà mai più ritorno,
nè più la rivedrai!
mai più, mai più!

Ne andrò sola e lontana
come l'eco della pia campana,
là, fra la neve bianca,
ne andrò sola e lontana
e fra le nubi d'or.

Doncs bé, me n'aniré ben lluny

(La Wally)

Doncs bé, me n'aniré ben lluny
com se'n va l'eco de la pia campana,
allà enmig de la blanca neu,
allà entre els núvols d'or,
allà on l'esperança és plany,
plany i dolor.

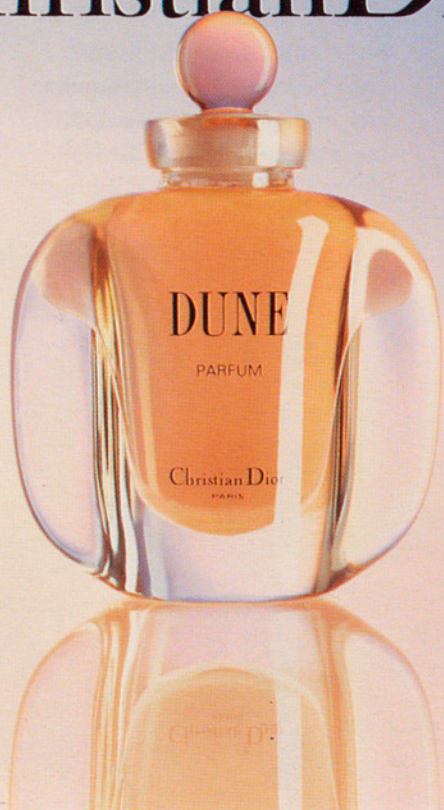
Oh, de la meva mare, casa alegre,
la Wally se n'anirà
molt lluny de tu
i a tu potser, no tornarà mai més,
ni la reveuràs més,
mai més, mai més!

Me n'aniré sola ben lluny
com l'eco de la pia campana,
allà enmig de la blanca neu
me n'aniré sola ben lluny
i enmig dels núvols d'or.

Traducció: Jordi Mas Antó

Christian Dior

Repertori de Katia Ricciarelli

- Vincenzo Bellini: *Giulietta (Capuleti e Montecchi)*
Norma (Norma)
Elvira (I Puritani)
Zaira (Zaira)
- Georges Bizet: *Micaela (Carmen)*
- Luigi Cherubini: *Corinne (Anacréon)*
Medea (Medea)
- Francesco Cilèa: *Adriana (Adriana Lecouvreur)*
- Gaetano Donizetti: *Anna Bolena (Anna Bolena)*
Argelia (L'esule di Roma)
Lucia (Lucia di Lammermoor)
Lucrecia Borgia (Lucrecia Borgia)
Maria (Maria di Roban)
Maria de Rudenz (Maria de Rudenz)
Maria Stuarda (Maria Stuarda)
Paolina (Poliuto)
Elisabetta (Roberto Devereux)
- Umberto Giordano: *Maddalena di Coigny (Andrea Chénier)*
- Christoph W. Gluck: *Elena (Paride ed Elena)*
- Jules Massenet: *Manon (Manon)*
- Giancarlo Menotti: *Maria Golovin (Maria Golovin)*
- Wolfgang A. Mozart: *Donna Anna (Don Giovanni)*
- Nicola Piccinni: *Ifigenia (Ifigenia in Tauride)*
- Giacomo Puccini: *Mimì (La Bobème)*
Suor Angelica (Suor Angelica)
Floria Tosca (Tosca)
Liu (Turandot)
- Giacchino Rossini: *Armida (Armida)*
Pamira (L'assedio di Corinto)
Bianca (Bianca e Falliero)
Elena (La donna del lago)
Ninetta (La gazza ladra)
Matilde (Guglielmo Tell)
Semiramide (Semiramide)
Amenaide (Tancredi)
Madama Cortese (Il viaggio a Reims)

Giuseppe Verdi:

Aida (*Aida*)
Amelia (*Un ballo in maschera*)
Medora (*Il Corsaro*)
Elisabetta di Valois (*Don Carlo*)
Lucrezia Contarini (*I due Foscari*)
Alice Ford (*Falstaff*)
Giovanna (*Giovanna d'Arco*)
Hélène (*Jérusalem*)
Giselda (*I lombardi alla prima crociata*)
Luisa (*Luisa Miller*)
Desdemona (*Otello*)
Amelia (*Simon Boccanegra*)
Violetta Valéry (*La Traviata*)
Leonora (*Il Trovatore*)
Messa da Requiem

Richard Wagner:

Elsa (*Lobengrin*)

Ermanno Wolf-Ferrari:

Susanna (*Il segreto di Susanna*)

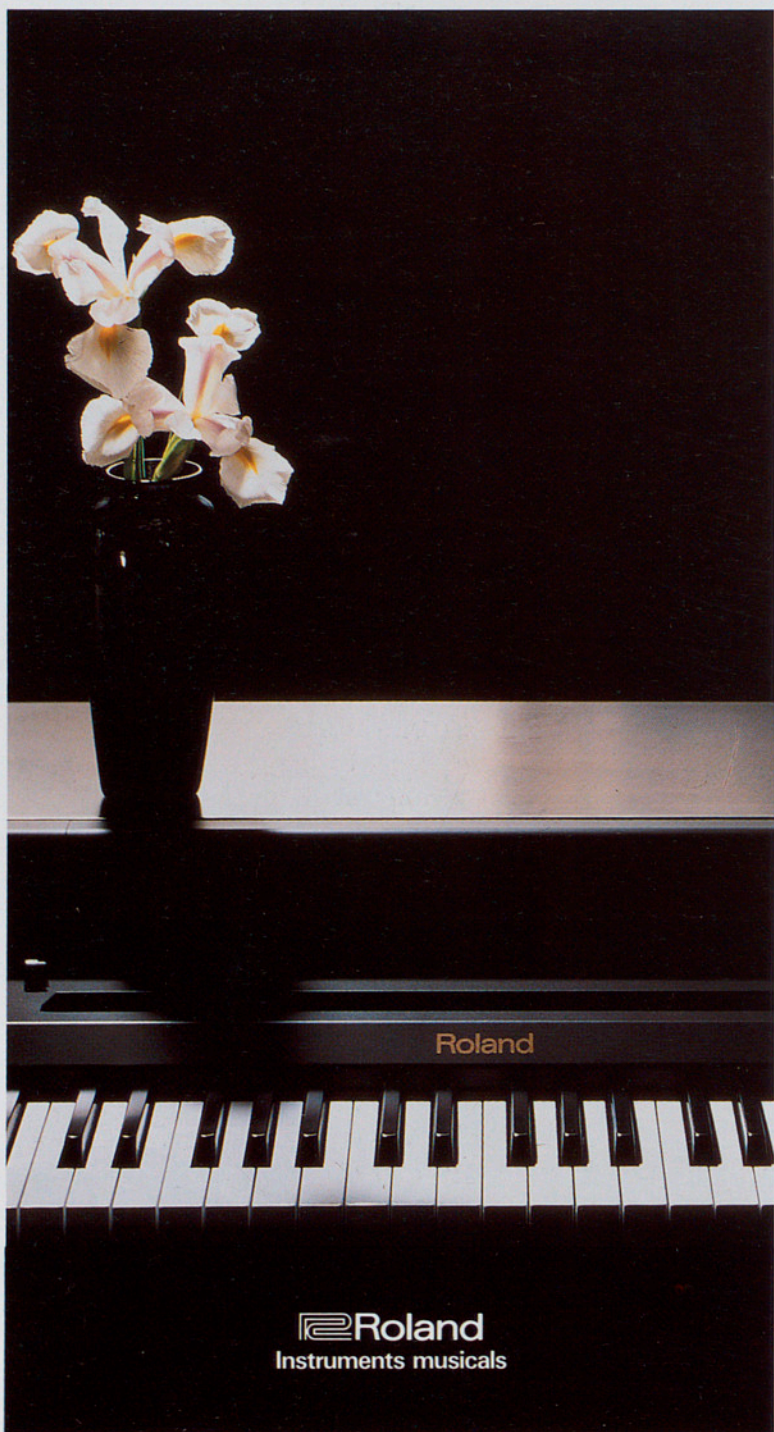
Ferrán Contreras

JOYEROS

F. Pérez Cabrero, 4 Tel. 201 33 00 Barcelona-08021 (junto Turó Park)

 Roland
Instruments musicaux

Elements per a una Discografia

Òperes completes

- Bellini: Zaira (*Zaira*). Dir.: Paolo Olmi
- Bizet: Micaela (*Carmen*). Dir.: Herbert von Karajan
- Donizetti: Adina (*L'elisir d'amore*).
Dir.: Claudio Scimone
Paolina (*Poliuto*). Dir.: Oleg Caetani
Maria de Rudenz (*Maria de Rudenz*).
Dir.: Eliahu Inbal
- Puccini: Mimì (*La Bobème*). Dir.: Sir Colin Davis
Suor Angelica (*Suor Angelica*).
Dir.: Bruno Bartoletti
Floria Tosca (*Tosca*).
Dir.: Herbert von Karajan
Liu (*Turandot*). Dir.: Lorin Maazel
Turandot (*Turandot*). Dir.: Herbert von Karajan
- Rossini: Elena (*La donna del lago*).
Dir.: Maurizio Pollini
Ninetta (*La gazza ladra*).
Dir.: Gianluigi Gelmetti
Madama Cortese (*Il viaggio a Reims*).
Dir.: Claudio Abbado
- Verdi: Sacerdotessa (*Aida*).
Dir.: Herbert von Karajan
Aida (*Aida*). Dir.: Claudio Abbado
Amelia (*Un ballo in maschera*).
Dir.: Claudio Abbado
Lida (*La battaglia di Legnano*).
Dir.: Lamberto Gardelli
Elisabetta di Valois (*Don Carlo*).
Dir.: Claudio Abbado
Lucrecia Contarini (*I due Foscari*).
Dir.: Lamberto Gardelli
Alice Ford (*Falstaff*).
Dir.: Carlo Maria Giulini

Luisa (*Luisa Miller*). Dir.: Lorin Maazel
Messa da Requiem. Dir.: Claudio Abbado
Desdemona (*Otello*). Dir.: Lorin Maazel
Amelia (*Simon Boccanegra*).
Dir.: Gianandrea Gavazzeni
Leonora (*Il Trovatore*).
Dir.: Sir Colin Davis

Altres enregistraments

El primer disc de Katia Ricciarelli fou enregistrat per la RCA quan encara no feia tres anys del debut de la cantant i era un recital dedicat a Giuseppe Verdi, amb la direcció de Gianandrea Gavazzeni i àries de *I Masnadieri*, *I vespri siciliani*, *Il Corsaro*, *Otello*, *Giovanna d'Arco*, *Il Trovatore*, *Don Carlo* i *Jérusalem*. Entre els altres discs de Katia Ricciarelli figuren un de duos amb Plácido Domingo; un altre amb Josep Carreras, àries amb Luciano Pavarotti, les seleccions «Le Grandi voci dell'Arena di Verona» i «The Metropolitan Centennial Collection», així com molts altres procedents de representacions o concerts en viu.

Biografies, repertori i discografia: Pau Nadal

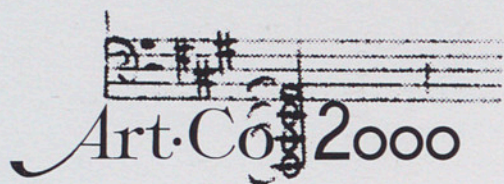

Christian Dior

Rouge à lèvres 763 Rouge Myrose

PUBLICITAT
AL SERVEI DE
LA MÚSICA

☐ TRAFALGAR, 4, 11È. B I C ☐ TEL. (93) 268 35 00 / FAX (93) 268 48 29 ☐

Notes importants

En atenció als artistes i al públic en general, s'exigeix l'adequada correcció en el vestir (senyors: americana i corbata), i es prega la màxima puntualitat: no es permetrà l'entrada a la sala un cop començada la representació, ni verificar enregistraments, fotografies o filmar escenes de cap mena.

El Consorci del Gran Teatre del Liceu, si les circumstàncies ho reclamen, podrà alterar les dates, els programes o els intèrprets anunciats en aquest programa.

En compliment d'allò que disposa l'Article 92 del Reglament d'Espectacles, és prohibit de fumar als passadissos; hom ha d'utilitzar el saló del 1r pis i el vestíbul de l'entrada.

Accés pel carrer Sant Pau, núm. 1, bis, d'ús exclusiu per a minusvàlids. Tel. 318 91 22.

Portada:

Oleguer Junyent (1876-1956): Maqueta per a l'escenografia de *Tannhäuser*, de Richard Wagner. Acte primer: el Venusberg. Gran Teatre del Liceu, 1908. (Centre d'Investigació, Documentació i Difusió de l'Institut del Teatre de Barcelona)

Edició i publicitat: Art-Co/2000

Disseny: Carmelo Hernando

FUNDACIÓ
GRAN TEATRE DEL
L I C E U

La Fundació privada Gran Teatre del Liceu s'ha creat amb una finalitat bàsica, que és la d'estimular les empreses del sector privat perquè contribueixin a la promoció i difusió de la Cultura, tal com és norma als països més desenvolupats.

En aquest sentit, les empreses que formen el primer Patronat i les que s'han anat adherint a la nova Fundació, ja sigui com a Protectores, Col.laboradores o Cooperadores, entenem que la societat catalana d'avui no pot desentendre's de la sort d'una institució tan arrelada a la vida cultural de Barcelona i tan representativa de la vida musical de Catalunya com és el Gran Teatre del Liceu.

Cal conservar i enfortir aquest llegat cultural, creat fa més de 150 anys sense cap altre impuls que no fos el que procedia d'una imparable il.lusió col.lectiva. Deixar ara el futur del Liceu a l'exclusiva responsabilitat de les institucions públiques equivaldria a una mena de deserció.

Per això us demanem que, en la mesura de les vostres possibilitats, us incorporeu a la tasca que ens hem imposat i que, tot associant el vostre nom al prestigi del nostre Gran Teatre, ajudeu a la realització dels seus projectes.

FUNDACIÓ
GRAN TEATRE DEL
LICEU

Presidenta d'Honor
S.M. LA REINA SOFIA

Patrons
CATALANA DE GAS
CAIXA DE CATALUNYA
CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA
AIGÜES DE BARCELONA
BANCO DE EUROPA
BANC DE SABADELL
GRUPO TORRAS
CONSORCI DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

Protectors
ANGLO NAVAL INDUSTRIAL
BASSAT, OGILVY & MATHER
IBM
SEAT

Col.laboradors
NESTLÉ
ROCA RADIADORES

Cooperadors
BUFET BERGÓS
COOPERS & LYBRAND
EDITORIAL VICENS VIVES
ENIMONT IBERICA
MCS Marketing Comunicaciones y Servicios
RICARDO MOLINA, S.A.

Informació
Fundació Gran Teatre del Liceu
c/. Sant Pau, 1 bis
08001 Barcelona
Telèfon 318 91 22

P r ò x i m e s   f u n c i o n s

L a   C e n e r e n t o l a

Gioacchino Rossini

Kathleen Kuhlmann, Kristinn Sigmundsson, Maurizio Comencini

Director d'orquestra   **Arnold Östman**
Director d'escena   **Steffen Piontek**
Escenografia i vestuari   **Martin Rupprecht**
Producció   **Staatsoper Dresden (1992)**

Rundfunksinfonieorchester Berlin (Orquestra Simfònica de la Ràdio de Berlín)

Amb sobretítulat

Funció de Gala

Divendres, 24 d'abril, 21 h., funció núm. 81, torn C

Dilluns, 27 d'abril, 21 h., funció núm. 82, torn A

Dijous, 30 d'abril, 21 h., funció núm. 83, torn B

Diumenge, 3 de maig, 17 h., funció núm. 85, torn T

Dimecres, 6 de maig, 21 h., funció núm. 86, torn D

R e c i t a l

F r e d e r i c a   v o n   S t a d e

Piano: **Martin Katz**

Obres de Wolfgang A. Mozart, Francis Poulenc, Gioacchino Rossini, Arnold Schönberg i Franz Schubert

Dissabte, 2 de maig, 21 h., funció núm. 84, torn A

LA LLUM
FETA JOIA

MASRIERA

Des de 1840

Totes les joies Masriera estan numerades i firmades. Van acompanyades d'un certificat d'origen i autenticitat.
De venda només en establiments autoritzats.

BARCELONA • Bagnés • Masriera i Carreras MADRID • Grassy SANTANDER • Presmanes

42796-18